

LUX

3 FILMS
24 TALEN
28 LANDE

FILM

DAYS

**MA VIE DE COURGETTE
(MIJN NAAM IS COURGETTE)**

Claude Barras
Zwitserland, Frankrijk

**LUX
FILM PRIZE**
HET EUROPEES PARLEMENT
ZET ZICH IN VOOR CULTUUR

ye10
ars

Europees Parlement

MA VIE DE COURGETTE

Mijn naam is Courgette

EEN ANIMATIEFILM VAN CLAUDE BARRAS

In tegenstelling tot wat zijn naam doet vermoeden, is Courgette geen groente maar een dapper jongetje. Wanneer hij zijn moeder verliest, denkt hij dat hij alleen op de wereld is. Maar dan begint hij in het kindertehuis een nieuw leven, en maakt hij al snel bijzondere vrienden: Simon, Ahmed, Jujube, Alice en Béatrice. Hoewel zij stuk voor stuk getekend zijn door harde ervaringen, zijn ze zelf bijzonder zachtaardig. En dan is er nog het meisje Camille. Wanneer je tien jaar bent, valt er een hoop te leren en ontdekken: een nieuwe vriendengroep, je eerste verliefdheid... en soms zelfs gelukkig zijn.

Deze voor een breed publiek bestemde animatiefilm is gebaseerd op een roman. Het is een film die zich van de meeste kinderfilms onderscheidt door zijn originele esthetiek (geanimeerde figuren met grote ronde ogen), en vooral ook door de fijnzinnige wijze waarop serieuze onderwerpen bespreekbaar worden gemaakt. „Het vergde veel moed om tot de conclusie te komen dat dit verhaal ideaal was voor een kinderfilm”, erkent Céline Sciamma (*Tomboy*, en *Bande de filles*, in 2014 deelnemer aan de LUX-filmcompetitie), die het scenario schreef.

SCHIJN BEDRIEGT

Op het eerste oog lijkt *Ma vie de Courgette* een kinderfilm: Het genre animatiefilm wordt sterk geassocieerd met jonge kijkers. Hier wordt deze indruk in eerste instantie bevestigd door de personages met enorme hoofden en grote ronde ogen, des te meer daar het hoofdpersonage een 9-jarig jongetje is. Zijn visuele belevingswereld is kleurrijk; Courgette zelf heeft blauw haar. De verschillende personages zijn gecreëerd volgens hetzelfde model, maar verschillen in kleur, volume, stem en details die — soms op haast karikaturale wijze — kenmerkend zijn voor hun persoonlijkheid: de bril van mevrouw Papineau (de directrice van het kindertehuis), het litteken van Simon, de blonde lok van Alice die haar gezicht verbergt.

Deze indruk van het afgebakende kader van een „kinderfilm” wordt echter al vrij snel ontkracht. Vanaf de eerste minuten valt op dat het onderwerp en de toon van de film behoorlijk afwijken van wat we doorgaans aan kinderen laten zien: Courgettes moeder kijkt in haar eentje televisie terwijl ze bier drinkt (de blikjes rollen over de grond) en ontgoochelde opmerkingen maakt over de mannen in de soap („Leugenaar!” roept ze naar de acteur die zijn tegenspeelster de liefde verklaart). Courgette, die blauwe kringen onder zijn ogen heeft die niet bij zijn leeftijd horen, raapt de lege bierblikjes op om er op zolder mee te spelen en ze op te stapelen. Wanneer deze toren van bierblikjes echter instort, komt zijn moeder, opgeschrikt door het lawaai en de puinhoop, naar boven gesneld terwijl ze haar zoon een pak slaag belooft...

In deze eerste scène wordt de situatie treffend geschetst: de kijker komt tot de conclusie dat de moeder van Courgette door haar man is verlaten en dat ze uit wanhoop is gaan drinken. Misschien projecteert ze haar haat jegens mannen in het algemeen of de afschuw die ze voelt voor haar ontrouwe echtgenoot op haar zoon, die ze er al om een kleinigheidje van langs wil geven. En dat lijkt met enige regelmaat te gebeuren.

Deze reeds ongehoorde situatie gaat echter van kwaad tot erger: Courgette sluit uit angst voor klappen het zolderluik, dat vervolgens dichtvalt op het hoofd van zijn moeder waardoor zij van de trap afvalt. In de volgende scènes worden de somberste vermoedens van de kijker bevestigd: de politieagent vraagt Courgette of zijn mama lief voor hem was en, wanneer zijn vader ter sprake komt, laat Courgette zijn vlieger zien, waarop hij aan de ene kant zijn vader heeft getekend, terwijl op de andere kant een kip staat afgebeeld, die hij in de woorden van zijn moeder „het kippetje van mijn vader” noemt.

De jonge Courgette heeft niet begrepen — in ieder geval niet bewust — dat het „kippetje” van zijn vader niet echt een kip is, maar de volwassen kijker snapt natuurlijk dat zijn papa er met een andere vrouw vandoor is. De humor van deze scène, die alleen door de volwassen kijkers wordt opgemerkt, is wrang.

Zo wordt de insteek van de film vanaf de eerste minuten duidelijk: *Ma vie de Courgette* lijkt een kinderfilm, en kan ook zeker door kinderen worden bekeken aangezien hij vanuit het oogpunt van een kind is gemaakt, maar toch is de film evengoed op volwassenen gericht.

GROTE RONDE OGEN

Films voor jonge kijkers kunnen soms een te simplistisch, karikaturaal, of ongenueanceerd beeld neerzetten. Hoewel er in *Ma vie de Courgette* sprake is van een duidelijke tegenstelling tussen de goeden en de slechten (bv. *Raymond de politieagent tegenover de tante van Camille*), wordt aangetoond dat we soms de neiging te hebben te snel te oordelen of zelfs bevooroordeeld te zijn (zoals Ahmed die systematisch water over het hoofd van Raymond giet „omdat het een smeris is” of de vrouw in de bergen die Ahmed beschuldigt van leugens en diefstal, ongetwijfeld omdat hij van Maghrebijnse afkomst is) en ontwikkelt de film een verfijnder discours.

Zo krijgt Simon (litteken op zijn voorhoofd, trui met een doodshoofd erop, arrogante houding) al snel van het imago van de pestkop van het tehuis, die het op Courgette gemunt heeft: hij steekt de draak met hem, bijvoorbeeld door de stoel waar hij op wil gaan zitten onder hem uit te trekken, en begroet hem met „Welkom in de gevangenis, stomkop”, wat klinkt als een dreigement. Toch is het Simon die, na een confrontatie tussen de twee jongens, de eerste stap zet om toenadering te zoeken tot Courgette, waarbij hij uit de doeken doet waarom ieder kind uit het tehuis daar zit. Hoewel hij zijn enigszins rebelse houding nooit laat varen (de muren van het tehuis zijn bedekt met zijn graffiti van doodshoofden), blijkt dat achter zijn personage van „grote jongen die de kleintjes lastigvalt” eigenlijk nog een andere persoonlijkheid zit: die van grote lieve broer. Zo helpt hij Camille om aan haar gemene tante te ontsnappen, en is hij vooral degene die na het vertrek van Courgette en Camille de kleintjes op sleeptouw neemt, terwijl hij zichtbaar ontdaan is: „we lopen om het hardst en wie als laatste eindigt, moet

voor de rest van zijn leven mijn onderbreuken wassen”. In deze aan de kleintjes gerichte uitdaging liggen de gevoelens van Simon in al hun complexiteit besloten: het verdriet om het vertrek van zijn vriendjes, het besef dat hij zelf nooit geadopteerd zal worden, het verlangen om de kleinsten op dat moment te sparen, het verbergen van zijn kwetsbaarheid achter een schijnvreugement en ten slotte grote eenzaamheid. Simon bevindt zich op de drempel tussen kind en volwassene.

Als gevolg van hun persoonlijke ervaringen hebben de kinderen in het tehuis een verdraaid beeld van volwassenen. Courgette heeft meegemaakt dat zijn vader hem en zijn moeder verliet en dat zijn moeder vervolgens aan de drank raakte; Alice is seksueel misbruikt door haar vader; Simon heeft gezien hoe zijn ouders „de hele tijd” drugs gebruikten en pornofilms keken, en ontvangt nu regelmatig cadeautjes van zijn moeder via de post, zonder dat daar ooit een briefje of kaartje bijzit; Jujube woonde bij zijn knettergekke moeder; Camille heeft met eigen ogen gezien hoe haar vader haar moeder vermoordde en vervolgens zelfmoord pleegde; Ahmed en Béa hebben meegemaakt hoe hun ouders werden uitgesloten van de Franse samenleving: Ahmeds vader zit in de gevangenis omdat hij „een overval heeft gepleegd op een pompstation om Nikes voor hem te kunnen kopen”, en Béa’s moeder is uitgezet. Niet zo vreemd dus dat ze grote ronde ogen opzetten wanneer ze zien dat het ook anders kan. Wanneer Courgette bijvoorbeeld ziet hoe Rosy iedereen voor het slapengaan een nachtzoen geeft, is hij stomverbaasd... En wanneer de kinderen uit het tehuis in de bergen zien hoe een klein jongetje valt en vervolgens door zijn moeder wordt opgetild en getroost, verstarren ze, met ogen als schotelletjes. „Wat is zijn mama mooi” zegt een van hen. „Misschien is dat zijn mama niet” antwoordt een ander. Dit troostende gebaar, uitingen van tederheid en genegenheid, lijken voor hen onbekend terrein en ze trekken in twijfel of een moeder daar wel toe in staat is. Ook zijn ze

geïnterigeerd door het seksuele aspect van de liefdesrelatie tussen Rosy (de begeleidster) en meneer Paul (de onderwijzer), en hebben ze moeite dit te interpreteren. Alleen Courgette legt uit: „hij is gewoon verliefd: hij houdt haar stevig vast omdat hij bang is dat ze weggaat”. Courgette weet dit ongetwijfeld omdat hij zelf verliefd is geworden op Camille.

ELKE DAG EEN BEETJE BETER

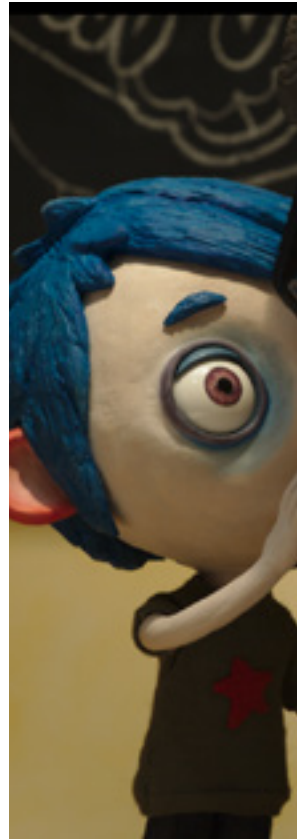
Deze kinderen uit het tehuis, die stuk voor stuk getekend zijn door moeilijke ervaringen, lijden natuurlijk, en dit leed heeft duidelijke en minder duidelijke sporen achtergelaten. Ahmed plast in bed; Alice raakt verstrikt met haar benen tijdens een potje elastieken en zodra zich om haar heen een conflict voordoet gaat ze in „trilmodus” (dan begint ze te beven en slaat ze met haar bestek op haar bord); Béa roept „mama” zodra ze het geluid van een auto hoort; Simon verschuilt zich zoals gezegd achter een imago van taai jongen; Jujube kan niet stoppen met eten; Camille verstopt zich in een kast...

Toch herstellen de kinderen beetje bij beetje nu dat ze eenmaal uit hun giftige omgeving zijn verwijderd, en dat is aan kleine dingen te zien. Courgette die als enige herinnering aan zijn moeder een leeg bierblikje heeft meegenomen, buigt dit om tot een bootje dat hij aan Camille geeft. Zo wordt een aandenken waar nare herinneringen aan kleven omgevormd tot een mooi symbool voor een nieuwe, prettigere relatie. Ahmed, die onterecht is beschuldigd door de moeder van het meisje in de bergen, blijft zich hiervan uiteindelijk alleen het vrijgevege gebaar herinneren van het meisje dat hem haar skibril gaf: hij doet hem niet meer af! Alice zet haar nerveuze bewegingen om tot een poging om een springrecord te verbeteren. Deze langzame ontwikkeling van een pijnlijke naar een vredigere en gelukkigere situatie wordt ook gekenmerkt door de strepen op de muur waarmee de groei van de kinderen wordt bijgehouden. Wanneer Courgette samen met Raymond en Camille nog eens een bezoek brengt aan het appartement waar hij met zijn moeder woonde, associeert hij deze strepen met traumatische ervaringen (de dag dat ik bleef zitten; de dag dat papa wegging...), maar voor Raymond staan deze strepen juist voor een gelukkige gebeurtenis: „de dag dat jullie mijn kinderen werden”.

De film eindigt met een brief van Courgette aan Simon. Toen Simon Courgette bij zijn aankomst in het tehuis deelgenoot had gemaakt van het verleden van ieder kind, was hij zijn relaas geëindigd met „Er is niemand meer die van ons houdt”. Courgette schrijft hem dat hij ongelijk had: hij en Camille zijn hem en de andere kinderen in het tehuis niet vergeten. Tekenender dan deze boodschap is nog het gesprekje tussen Courgette en Camille tijdens hun laatste avond in de bergen. Het jongetje beeldt zich in hoe zijn toekomst eruit had kunnen zien als hij bij zijn moeder was blijven wonen (bier en televisie...) en is blij dat hij daaraan ontkomen is. Camille wil ook liever bij de kinderen en de medewerkers van het tehuis wonen dan bij haar tante. En zonder Les Fontaines hadden ze elkaar nooit ontmoet...

Deze film voor kinderen roept dus essentiële vragen voor volwassenen op: welk model willen wij onze kinderen bieden? Is de omgeving waarin wij onze kinderen opvoeden de meest gunstige voor een harmonieuze ontwikkeling? Welke consequenties kunnen de passies, frustraties en belangen van volwassenen hebben voor kinderen?

Ten slotte vormt de film, in de context van spanningen rond zaken als het homohuwelijk, een krachtig en overtuigend betoog dat het traditionele gezin (met een vader en een moeder) niet per se de ideale plek hoeft te zijn voor kinderen om zich te kunnen ontplooiën. Soms kunnen vaders en moeders ook steken laten vallen en onverantwoordelijk, gewelddadig of afwezig zijn... Het gaat niet zozeer om de rol, het statuut of het ouderschap, maar eerder om de relatie en de tijd en aandacht die daarin worden geïnvesteerd.

STOF TOT NADENKEN

De meeste volwassenen in de film kunnen worden bestempeld als goed of slecht. Een aantal van hen kan echter niet zo gemakkelijk in een van deze twee categorieën worden ingedeeld, zeker niet in de ogen van hun kinderen. Soms evolueert hun kijk op hun ouders in de loop der tijd. Kijk bijvoorbeeld maar naar wat Courgette over zijn moeder zegt of laat doorschemeren. Hoe valt de tekening op de vlieger van zijn vader als superheld (met masker en cape) te interpreteren? Hoe moeten we Béa's reactie op de terugkomst van haar moeder interpreteren? En wat moeten we ervan denken dat Ahmeds vader in de gevangenis zit omdat hij „een overval heeft gepleegd op een pompstation om Nikes voor hem te kunnen kopen“?

De scène op de kermis, waar Raymond Courgette en Camille mee naartoe neemt, staat in het teken van twee attracties: de spooktrein en de schiettent. Zouden de momenten waarop ze elkaar voor de lol laten schrikken of met een geweer leren omgaan een andere betekenis hebben voor deze kinderen, die te maken hebben gehad met angst en geweld?

Films voor een jong publiek moeten eveneens aantrekkelijk zijn voor volwassenen. Zij zijn immers degenen die de kinderen meenemen naar de bioscoop, en ze zullen eerder geneigd zijn dit te doen als ze er zelf ook plezier aan beleven! Daarom bevatten deze films vaak knipogen naar volwassenen, verwijzingen en grapjes tussen de regels door die alleen zij zullen begrijpen. Dit is niet het geval in *Ma vie de Courgette*. Kent u misschien andere „familiefilms“ die voor een echte uitwisseling kunnen zorgen tussen ouders en kinderen, in plaats van twee parallelle interpretaties te bieden? Welke?

TIEN JAAR EUROPESE FILM VOOR EUROPEANEN

Het Europees Parlement heeft de eer u de drie films voor te stellen die meedingen naar de LUX-filmprijs 2016:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*As I open my eyes*), een film van Leyla Bouzid
Frankrijk, Tunesië, België, Verenigde Arabische Emiraten

MA VIE DE COURGETTE (*Mijn naam is Courgette*), een film van Claude Barras
Zwitserland, Frankrijk

TONI ERDMANN, een film van Maren Ade
Duitsland, Oostenrijk, Roemenië

Deze veelzijdige films, die het resultaat zijn van de grote toewijding en creativiteit van getalenteerde jonge regisseurs, zullen tijdens de vijfde editie van de LUX-filmdagen worden vertoond.

LUX-FILMPRIJS

Cultuur is van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van onze samenleving.

Vanuit deze gedachte heeft het Europees Parlement in 2007 de LUX-filmprijs ingevoerd, met het doel om de distributie van Europese films over heel Europa te vergroten en een Europees debat op gang te brengen over belangrijke maatschappelijke kwesties.

De LUX-filmprijs is een uitzonderlijk initiatief. Terwijl de meeste Europese coproducties slechts in het land van oorsprong te zien zijn en zelden elders worden gedistribueerd, zelfs niet binnen de EU, biedt de LUX-filmprijs drie Europese films de zeldzame kans om in de 24 officiële EU-talen te worden ondertiteld.

De winnaar van de LUX-filmprijs wordt op woensdag 23 november 2016 gekozen door de leden van het Europees Parlement.

LUX-FILMDAGEN

Uit de LUX-filmprijs zijn ook de LUX-filmdagen voortgekomen. Sinds 2012 worden de drie films die meedingen naar de LUX-filmprijs aan een breder Europees publiek gepresenteerd tijdens de LUX-filmdagen.

Via de LUX-filmdagen nodigen we u uit voor een onuitwisbare culturele ervaring die boven grenzen uitstijgt. Van oktober tot en met december 2016 kunt u samen met film liefhebbers uit heel Europa *À peine j'ouvre les yeux*, *Ma vie de Courgette* en *Toni Erdmann* bekijken in een van de 24 officiële talen van de Europese Unie. Vergeet niet te stemmen voor uw favoriete film via onze website luxprize.eu of onze Facebookpagina!

PUBLIEKSVERMELDING

In het kader van de LUX-filmprijs kiest het publiek zijn favoriete film: de publieksvermelding. Breng uw stem uit voor *À peine j'ouvre les yeux*, *Ma vie de Courgette* en *Toni Erdmann*! Misschien wordt u wel geselecteerd om in juli 2017 — op uitnodiging van het Europees Parlement — het internationale filmfestival Karlovy Vary bij te wonen en bekend te maken welke film de publieksvermelding heeft gewonnen.

KIJK,
DISCUSSIEER
& STEM

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REGISSEUR: Claude Barras

SCENARIO: Céline Sciamma

DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY: David
Toutevoix

ANIMATIHEREGISSEUR: Kim Keukeleire

MUZIEK: Sophie Hunger

PRODUCENTEN: Max Karli, Pauline Gygax,
Aremelle Glorennec, Eric Jacquot, Marc Bonny

PRODUCTIE: Rita Productions, Blue Spirit
Productions, Gebeka Films, KNM, Radio
Télévision Suisse, SRG SSR, Rhône-Alpes
Cinéma, France 3 Cinéma, Helium Films

JAAR: 2016

SPEELDUUR: 75'

GENRE: Animatie

LAND: Zwitserland, Frankrijk

OORSPRONKELIJKE VERSIE: Frans

DISTRIBUTEUR: Cineart (België, Nederland)

